

Saatja: Rahvastikuregistri leping <rrleping@siseministeerium.ee>

Saadetud: 22.04.2025 17:44

Adressaat: Andmekaitse Inspeksioon <info@aki.ee>

Koopia: <Evelyn.Tohvri@tallinnlv.ee>; <Anna.Skobeleva@tallinnlv.ee>; Mairis Kungla <Mairis.Kungla@siseministeerium.ee>; Enel Pungas <Enel.Pungas@siseministeerium.ee>; SiM info <info@siseministeerium.ee>

Teema: FW: Rahvastikuregistri andmete töötlemine KOKS § 32 ülesande täitmiseks (rahvaalgatuse allkirjade kontrollimine)

Manused: image001.png; image002.png; image003.png; image004.png

Tere

Siseministeeriumile esitati pöördumine, milles küsitakse rahvaalgatuse allkirjastanud isikute hääleõiguslikkuse kontrollimise võimaluse kohta rahvastikuregistrist (all olev e-kiri), olete ka selle kirja saajateks olnud. Viidatud on Andmekaitse Inspeksiooni vastusele Harku Vallavalitsuse poolt esitatud küsimusele, kas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 32 alusel võiks isikuandmeid töödelda (<https://adr.rik.ee/aki/dokument/13745509>). Põhimõtteliselt on seal seisukoht, et KOKS § 32 ei saa olla isikuandmete töötlemise aluseks kuna ei reguleeri, kas ja kellel on hääleõiguslikkuse kontrollimiseks isikuandmete töötlemise õigus. 07.04. toimunud kohtumisel (AKI, Justiits- ja Digiministeerium, Siseministeerium) arutasime isikuandmete töötlemise kitsaskohti ning jõudsime ka tõdemuseni, et vahel võib küll olla nii, et isikuandmete töötlemise õigust otseselt ei ole ette nähtud, kuid muul moel ei ole asutusel võimalik talle pandud ülesannet täita. Iga juhtumi puhul tuleb isikuandmete töötlemise põhjendatust hinnata.

KOKS § 32 lõike 1 kohaselt on vähemalt ühel protsendil hääleõiguslikest valla- või linnaelanikest õigus teha kohaliku elu küsimustes valla- või linnavolikogu või -valitsuse õigusaktide vastuvõtmiseks, muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks algatusi, mis võetakse arutusele hiljemalt kolme kuu jooksul. Algatus esitatakse valla- või linnavalitsusele vastava eelnõuna, millele lisatakse allkirjadega varustatud algatuse esitajate nimekiri ning kui algatatud küsimus kuulub volikogu pädevusse, esitab valitsus selle ühe kuu jooksul volikogule lahendamiseks koos omapoolse seisukohaga (KOKS § 32 lg 2).

Hääleõiguslikkuse tingimused on sätestatud kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses (KOVVS), selle § 5 lõike 1 kohaselt on hääletamisõigus Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu kodanikul, kes on valimispäevaks saanud 16-aastaseks ja kelle püsiv elukoht, see on elukoht, mille aadressiandmed on kantud Eesti rahvastikuregistrisse, asub vastavas vallas või linnas. Hääletamisõigus on ka välismaalasel, kes vastab KOVVS § 5 lõikes 1 nimetatud tingimustele ja kes elab Eestis pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse alusel. Hääleõiguslik ei ole isik, kes on valimisõiguse osas teovõimetuks tunnistatud. Nende tingimuste täitmist on võimalik kontrollida rahvastikuregistri andmete alusel.

Kuna üldjuhul on rahvaalgatusele allkirja andnud hulgal, mille puhul üksikisikute hääleõiguslikkuse kontrollimine kohaliku omavalitsuse poolt oleks ebamõistlikult ressursimahukas, siis oleks võimalik teha rahvaalgatusele allkirja andnute hääleõiguslikkuse kindlakstegemiseks automatiseeritud kontrolli. See tähendab, et kohalik omavalitsus saab esitada Siseministeeriumile taotluse, milles soovib KOKS § 32 kohase rahvaalgatuse esitanud isikute hääleõiguslikkuse kontrollimist KOVVS § 5 tingimustel. Vastuse saab anda jah/ei kujul st ei väljastata näiteks elukoha aadressi jm.

Kui omavalitsusel on kohustus vähemalt 1% hääleõiguslike elanike algatus lahendamiseks võtta (kui küsimus kuulub volikogu pädevusse), siis ei ole seda ülesannet ilma isikuandmeid töötlemata võimalik

täita. Rahvaalgatus on võimalus kohaliku elu korraldamises kaasa rääkida, see lähtub inimeste endi huvidest, kuid ühtlasi on oluline veenduda, et ka tegelikkuses on allkirja andnud isikud selleks õigustatud. Kas selles vaates KOKS § 32 ja KOVVS § 5 alusel võiks siiski kohalikul omavalitsusel olla alus rahvaalgatuse allkirjastanute hääleõiguslikkuse kindlakstegemiseks töödelda isikuandmeid?

Ideaalis võiks olla võimalik juba allkirja andmisel hääleõiguslikkuse tingimusi kontrollida ning siis ei tekigi hiljem vajadust isikuandmeid töödelda. Sel juhul on vajalik õigusliku aluse olemasolu selleks, et allkirja andmisel vajalikus ulatuses isikuandmeid töödelda. Võib-olla on võimalik ka selline lahendus, kus allkirja andmisel annab isik ka nõusoleku oma andmete hilisemaks töötlemiseks, et tema hääleõiguslikkust kindlaks teha. Sellega seoses tekivad küll ka lisaküsimused, kuidas nõusolekut koguda ja fikseerida ning kas nõusolek oleks siis tingimus allkirja andmiseks kuna ilma nõusolekut andmata tegelikult poleks mõtet ka allkirja anda kuna seda hiljem ei saa kontrollida.

Nõustume Andmekaitse Inspeksiooniga, kes oma 26.01.2023 vastuskirjas Harku Vallavalitsusele on juhtinud tähelepanu murele, kus omavalitsustel on kohustusi, mis eeldavad isikuandmete töötlemist, kuid ükski säte ei anna selleks otsesõnu vajalikku alust ja ulatust.

Lugupidamisega

Katrin Jõesalu

nõunik

Siseministeerium

Katrin.Joesalu@siseministeerium.ee

+372 5343 4326

From: Evelyn Tohvri <Evelyn.Tohvri@tallinnlv.ee>

Sent: Wednesday, April 9, 2025 10:48 AM

To: SiM info <info@siseministeerium.ee>

Cc: Andmekaitse Inspeksioon <info@aki.ee>; Anna Skobeleva <Anna.Skobeleva@tallinnlv.ee>

Subject: Rahvastikuregistri andmete töötlemine KOKS § 32 ülesande täitmiseks (rahvaalgatuse allkirjade kontrollimine)

TÄHELEPANU! Tegemist on väljastpoolt asutust saabunud kirjaga. Tundmatu saatja korral palume linke ja faile mitte avada!

Tere

Tallinna linnale on rahvaalgatus.ee kaudu esitatud algatus „[Pelguranna trammiteed ei tohi rajada Stroomi rannapargi ja Puhangu tänava arvelt](#)“. Sellele on kogutud 3702 allkirja. Tallinna hääleõiguslike elanike arv 26. märtsi 2025 seisuga on 353 397. KOKS § 32 alusel on õigus algatus teha vähemalt ühel protsendil hääleõiguslikel valla- või linnaelanikel. Seega on kogutud allkirju kokku rohkem, kui 1%, kuid linnal ei ole seadusest tulenevat alust, et kontrollida, kas kogutud allkirjadest on kokku vajalik 1% hääleõiguslikest linnaelanikest. Nimelt, Harku Vallavalitsus on varasemalt pöördunud Andmekaitse Inspeksiooni poole, et küsida, kas

kohalikul omavalitsusel on õigus töödelda rahvastikuregistri andmeid selleks, et kontrollida, kas algatusele kogutud allkirjad vastavad KOKS § 32 tingimustele. Andmekaitse Inspeksioon selgitas oma 26. jaanuari 2023 vastuses (manuses), et omavalitsusele KOKS §-st 32 ei anna sättest tuleneva ülesande täitmiseks õigust rahvastikuregistri andmeid töödelda ning andmeid saaks kontrollida vaid inimese enda nõusolekul. Ilmselgelt, kuna omavalitsusel ei ole õigust andmeid töödelda, siis ei ole võimalik küsida ka allkirja andnutelt nõusolekut.

Pöördungi teie poole, et küsida, kas ministeeriumil on võimalik antud juhul kontrollida allkirjade vastavust KOKS §-ile 32. Kui see võimalik ei ole, siis kas teil on soovitusi, kuidas taoliselt juhul allkirjade kontrollimist võiks korraldada.

Heade soovidega
Evelyn Tohvri

osakonna juhataja
õigusloome osakond
linna õigusteenistus
616 4050

